

Sygn. akt II KK 368/22

POSTANOWIENIE

Dnia 1 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie **G. C.**

w przedmiocie wyłączenia sędziego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 1 grudnia 2022 r. wniosku obrońcy skazanego,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.,

postanowił:

wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha od rozpoznania sprawy kasacyjnej o sygnaturze akt II KK 368/22.

UZASADNIENIE

W postępowaniu kasacyjnym o sygn. akt II KK 368/22 obrońca skazanego G. C. złożył wniosek na podstawie art. 29 ust. 6 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. 2021, poz. 1904, ze zm.), w którym domagał się zbadania w przedmiotowej sprawie spełnienia przez SSN Adama Rocha wymogów niezawisłości i bezstronności. W uzasadnieniu wniosku podniesiono w szczególności, że w składzie Sądu Apelacyjnego, który wydał zaskarżony kasacją wyrok, brała udział również sędzia SA I. S., co do której podnoszone są tożsame wątpliwości jak w stosunku do SSN Adama Rocha (pkt c uzasadnienia).

Zarządzeniem Prezesa Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2022 r. wniosek odrzucono. Z uwagi jednak na wskazywane przez wnioskodawcę

okoliczności związane z braniem udziału w składzie sądu odwoławczego, który wydał wyrok sędzi, która została powołana na urząd w analogicznych okolicznościach ustrojowych, jak sędzia Adam Roch, jak i tego, że jest to tego rodzaju uchybienie, które uwzględnia się z urzędu (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.), zarządzono wniosek potraktować jako wniosek o wyłączenie sędziego złożony w związku z okolicznościami, o jakich mowa w art. 41 k.p.k., zarejestrować go w kontrolce rozstrzygnięć incydentalnych i jako takiemu nadać dalszy bieg.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy – w granicach rozpoznania wynikających ze wskazanego powyżej zarządzenia z dnia 9 listopada 2022 r. – okazał się uzasadniony.

Zakresem stosowania art. 41 § 1 k.p.k. w zw. art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. objęto także i takie przypadki, kiedy sędzia Sądu Najwyższego, który brał udział w procedurze powołania na stanowisko sędziego z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018, poz. 3) musiałby zarazem – jako członek składu orzekającego wyznaczonego do rozpoznania kasacji – wypowiadać się odnośnie do ewentualnych konsekwencji brania udziału w składzie, który wydał zaskarżony wyrok - sędziego, pod adresem którego formułowane są analogiczne wątpliwości wynikające z przebiegu procedury nominacyjnej przez wspomnianą KRS, obszernie omówione w uchwale składu połączonych Iz: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I - 4110 - 1/20. Pogląd ten można obecnie uznać za ugruntowany w praktyce orzeczniczej Izby Karnej Sądu Najwyższego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27.07.2021 r., II KO 36/21; z 3.11.2021 r., IV KO 86/21; z 28.02.2022 r., II KO 16/22; z 17.03.2022 r., II KO 12/22; z 22.03.2022 r., I KO 22/22; z 29.03.2022 r., II KO 27/22; z 21.04.2022 r., II KO 15/22; z 9.06.2022 r., II KO 53/22; por. także uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2.06.2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Spostrzeżenia tam wyrażone skład Sądu Najwyższego orzekający w sprawie niniejszej w pełni podziela. Dodać

należy, że nie ma tu znaczenia, czy zarzut wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. został podniesiony w samej kasacji, skoro okoliczność ta podlega rozważeniu przez Sąd Najwyższy z urzędu, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 536 k.p.k. w zw. z art. 439 k.p.k.).

Ocena zasadności wątpliwości co do bezstronności sędziego (art. 41 § 1 k.p.k.), nakazuje uwzględnić wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jego zachowanie. Okoliczności te zaś powinny być oceniane przez pryzmat tego, czy z punktu widzenia przeciętnego obywatela zostały spełnione obiektywne warunki postrzegania sędziego jako bezstronnego i niezawisłego, zaś sąd z udziałem tego sędziego, jako sąd niezależny. Każda okoliczność mogąca wywołać tę wątpliwość, musi wpływać na ocenę bezstronności. Są to nie tylko okoliczności wynikające ze sfery życia prywatnego, lecz również okoliczności wynikające ze sfery urzędowej (zob. post. SA w Krakowie: z 24.04.2007 r., II AKo 111/07, KZS 2007, nr 4, poz. 32; z 18.12.1995 r., II AKo 167/95, KZS 1995, nr 12, poz. 18). W judykaturze zaproponowano, aby ocena zasadności tego rodzaju wątpliwości była przeprowadzana za pomocą tzw. „testu przeciętnego obserwatora”, co polega na przyjęciu, że przyczyna jest uzasadniona, jeżeli jest ona w stanie wywołać wątpliwości co do bezstronności u nieuprzedzonego w jakimkolwiek kierunku członka społeczeństwa, zakładając wszak, że znajdowałby się on w sytuacji wnioskującego (zob. wyroki SN: z 18.03.2009 r., IV KK 380/08; z 8.01.2009 r., III KK 257/08; z 8.02.2011 r., V KK 227/10, OSNKW 2011, nr 4, poz. 35; post. SA we Wrocławiu z 1.08.2001 r., II AKo 312/01, OSA 2001, nr 12, poz. 91). Odwołanie się do oceny dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie i logicznie rozumującego obserwatora procesu, który nie jest zainteresowany jego wynikiem, pozwala oprzeć rozstrzygnięcie na zobiektywizowanych przesłankach.

W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka także wskazuje się na aspekt obiektywnej bezstronności. Kryterium obiektywne nakazuje ustalić, czy istnieją wystarczające gwarancje, by wykluczyć jakąkolwiek uprawnioną wątpliwość co do bezstronności na podstawie zachowania, a nawet pewnych pozorów. W przypadku kryterium obiektywnego musi zostać rozważone, czy istnieją podlegające ustaleniu fakty, które mogą wzbudzić wątpliwości co do bezstronności. W tej mierze także odbiór w oczach opinii publicznej ma znaczenie (zob. wyroki

ETPC z 10.10.2000 r., 42095/98, Daktaras p-ko Litwie; z 10.04.2003 r., 39731/98, Sigurdsson p-ko Islandii).

Uwzględniając, że SSN Adam Roch miałby rozpoznać kasację od wyroku wydanego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie z udziałem SSA I. S., do której odnoszą się te same podstawy podające w wątpliwość spełnienie standardu niezawisłości i bezstronności wynikające z procedury nominacyjnej, podniesione w uzasadnieniu wystąpienia obrońcy, a oparte na wnioskach wynikających ze wskazanej uchwały połączonych Izb SN z 23.01.2020 r., to u postronnego obserwatora może powstać uzasadniona wątpliwość co do obiektywizmu sędziego rozpoznającego kasację.

To zaś przemawiało za uwzględnieniem wniosku obrońcy skazanego. Takie, odpowiadające istocie zakazu *nemo iudex in causa sua* postąpienie służyć ma zapewnieniu skazanemu gwarancji orzekania w jego sprawie przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych i art. 6 ust. 1 EKPCz – zob. w tym zakresie np. post. SN z 13.10.2021 r., II KO 30/21, a także wyroki ETPCz: z 22.07.2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga nr 43447/19; z 18.11.2021 r., w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, połączone skargi nr 49868/19 i 57511/19; z 3.02.2022 r. w sprawie Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga nr 1469/20).

Dlatego Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.